

KIRJALLINEN KYSYMYS 12/2013 vp

Kansallisen huoltovarmuuden sekä elinkeinoelämän ja kuluttajien kohtuuhintaisen sähkön turvaaminen

Eduskunnan puhemiehelle

Valtioenemmistöisen (50,76 %) Fortum Oyj:n johto suunnittelee sähkönjakeluverkkonsa myyntiä. Fortumin johto perustelee aikeitaan sillä, että se haluaa keskittyä ydinosamisensa alueille, eli sähkön tuotantoon erilaisissa voimalaitoksissa ja sähkön myyntiin. Fortum Oyj omistaa tällä hetkellä pääosan Suomen koko sähkönjakeluverkosta.

Myyntisuunnitelmia varmasti vauhdittaa tieto, että eduskunta on tiukentamassa sähkön jakeluverkon vaatimuksia mm. maakaapelointia liisäämällä. Jakeluverkkojen uusiminen toisikin huomattavia menoja Fortum Oyj:lle lähitulevaisuudessa.

Näyttää siltä, että Fortum Oyj haluaa maksimoida tuloksensa, mitä tuskin vastustaa yli 100 000 osakkeenomistajaa. Valtion omistajana tulee arvioida myös kansallista huoltovarmuutta erityisesti kriisitilanteissa sekä sähkön hinnan kehitystä. Eihän valtion enemmistöomistuksessa olevan ja kansallisesti strategisen yhtiön voiton maksimointi kuluttajien kustannuksella ja huoltovarmuutta vaarantamalla voi olla Suomen valtion intressi.

Kansalaisten kannalta välttämättömiä palveluja tuottavien yritysten myynnistä ja kilpailutuksen vapautuksista on liiaksi ikäviä esimerkkejä. Soneran myynnin jälkeen jouduttiin rakentamaan ja reitittämään uudelleen viranomaisverkko, jotta palvelimet ja verkko pysyivät Suomes-

sa. Tämä maksoi satoja miljoonia euroja. Kun Yleltä myytiin Digita, mitä tapahtui? Erittäin kannattava liiketoiminta rikastuttaa tällä hetkellä australialaisen yrityksen omistajia. Katsastustoiminnan kilpailulle vapauttaminen on aiheuttanut katsastushintojen kolminkertaistumisen ja ajotutkintojen hintoihin ainakin 40 %:n korotuksen. Listaa voisi valitettavasti jatkaa.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Onko ministeri selvittänyt, onko sähköverkkojen myynti lain mukainen toimi kansallisen turvallisuuden ja huoltovarmuuden kannalta,

onko omistuksesta vastaava ministeri hyväksynyt Fortumin johdon aiheet myydä sähköverkkonsa,

miten ministeri ohjeistaa valtion nimeämiä hallituksen jäseniä toimimaan ja

onko työ- ja elinkeinoministeriö arvioinut, millaiset vaikutukset sähköverkon myynnillä on Suomessa toimivien yritysten ja suomalaisten kuluttajien asialkashintoihin?

KK 12/2013 vp — Jukka Kärnä /sd

Helsingissä 6 päivänä helmikuuta 2013

Jukka Kärnä /sd

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimit-
tanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kan-
sanedustaja Jukka Kärnä /sd näin kuuluvan kir-
jallisen kysymyksen KK 12/2013 vp:

*Onko ministeri selvittänyt, onko sähkö-
verkkojen myynti lain mukainen toimi
kansallisen turvallisuuden ja huoltovar-
muuden kannalta,*

*onko omistuksesta vastaava ministeri
hyväksynyt Fortumin johdon aiheet myy-
dä sähköverkkonsa,*

*miten ministeri ohjeistaa valtion nimeä-
miä hallituksen jäseniä toimimaan ja*

*onko työ- ja elinkeinoministeriö arvioi-
nut, millaiset vaikutukset sähköverkon
myynnillä on Suomessa toimivien yrittys-
ten ja suomalaisten kuluttajien asia-
kashintoihin?*

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Fortum Oyj:n johto ilmoitti viime tammikuun lo-
pussa, että yhtiön hallitus oli päättänyt arvioida
yhtiön sähköverkkoliiketoiminnan tulevaisuu-
den vaihtoehdot. Myynti on yksi vaihtoehto. Li-
iketoiminnasta luopuminen on yhtiön mukaan
ajankohtainen, koska yhtiön ilmoituksen mu-
kaan se ei kuulu yhtiön ydinliiketoimintaan eikä
pysty täyttämään yhtiön tuottotavoitteita. Sähkö-
verkkoliiketoiminta muodostaa noin 20 % Fortu-
min liikevaihdesta. Vuonna 2011 sen osuus Fortu-
min vertailukelpoisesta liikevoitosta oli noin
16 %. Henkilöstöä sähköverkkoliiketoiminnan
palveluksessa on noin 900 henkilöä ja asiakkaita

yli 1,6 miljoonaa, joista noin 40 % Suomessa ja
muut lähinnä Ruotsissa ja Norjassa.

Sähkönsiirto on kansallisten viranomaisten
sääntelemää, luvanvaraista liiketoimintaa. Suo-
messä Fortumin sähkönsiirron markkinaosuus ja-
keluverkoissa on noin 20 %, kattaen Etelä-Suo-
men, osan Länsi-Suomea ja Koillismaan. Kysy-
mys on strategisesti merkittävästä liiketoimin-
nasta Suomen huoltovarmuuden kannalta. Näin
ollen ei ole yhdentekevää, kuka tämän jakeluver-
kon tulevaisuudessa omistaa.

Mitään laillista estettä Fortumin jakeluverkon
myynnille ei ole. Myynti on yhtiön hallituksen
päättösvallassa. Kun kyseessä on pörssiyhtiö, on
myynti toteutettava markkinahintaan. Toistai-
seksi ei ole ollut kysymys myyntipäätöksestä
vaan päätöksestä selvittää jakeluverkon tulevai-
suuden vaihtoehdot vuoden 2013 aikana. Omista-
jaohjauksesta vastaavalla ministerillä on kulu-
van vuoden aikana mahdollisuus käydä keskus-
teluja yhtiön hallituksen puheenjohtajan ja toimi-
tusjohtajan kanssa. Mihinkään yksittäisten halli-
tuksen jäsenten evästyksiin ministerillä ei ole
mahdollisuuksia, sillä hallituksen jäsenet valit-
see yhtiökokous, ja he edustavat kaikkia omista-
jia.

Koska sähkönsiirtoliiketoiminta on sääntelyn
piirissä, tulee myös tulevaisuudessa kyseisen ja-
keluverkon omistusrakenteen olla sellainen, että
se takaa liiketoiminnan vakaan kehityksen ja ja-
keluverkon toimintavarmuuden ja -tehokkuu-
den. Myös uudessa omistuksessa — jos sellai-
seen päädytään — tämän jakeluverkon tulee täyt-
tää regulaattorin eli Energiamarkkinaviraston
asettamat vaatimukset. Poikkeustapauksissa työ-
ja elinkeinoministeriöllä on mahdollisuus jopa
rajoittaa vaikutusvallan siirtymistä ulkomaalai-

sille, jos kansallinen etu sekä huoltovarmuuden turvaaminen sitä vaativat.

Säätelyn vuoksi omistajanvaihdoksella ei arvioida olevan vaikutusta asiakkaiden verkkomaksujen tasoon. Energiamarkkinavirasto vahvistaa verkonhaltijoille hinnoittelun laskentame-

netelmät neljän vuoden jaksoille. Menetelmät määrittävät verkkomaksujen maksimitason. Mahdollinen ylihintaa on palautettava asiakkaille hinnoittelun kautta seuraavan valvontajakson kuluessa.

Helsingissä 22 päivänä helmikuuta 2013

Omistajaohjauksesta vastaava kehitysministeri Heidi Hautala

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 12/2013 rd undertecknat av riksdagsledamot Jukka Kärnä /sd:

Har ministern utrett om försäljningen av elnäten är en laglig åtgärd med tanke på den nationella säkerheten och försörjningsberedskapen,

har den minister som ansvarar för ägandet godkänt Fortums lednings planer på att sälja sina elnät,

hur instruerar ministern de styrelseledamöter som utnämns av staten och

har arbets- och näringsministeriet bedömt vilka följder försäljningen av elnäten skulle ha för kundpriserna när det gäller företag som är verksamma i Finland och finländska konsumenter?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Fortum Abp:s ledning meddelade i slutet av januari i år att bolagets ledning beslutat bedöma de framtida alternativen för bolagets elnätsaffärsverksamhet. Försäljning är ett alternativ. Avyttring av affärsverksamheten är enligt bolaget aktuell eftersom bolaget meddelar att den inte hör till bolagets kärnverksamheter och inte kan uppfylla bolagets avkastningskrav. Elnätsaffärsverksamheten utgör ca 20 % av bolagets omsättning. År 2011 var dess andel av Fortums jämförbara rörelsevinst ca 16 %. Elnätsaffärsverksamheten sysselsätter ca 900 personer och antalet kunder är över 1,6 miljoner, av dem ca 40 % i Finland och resten främst i Sverige och Norge.

Elöverföringen är en tillståndspliktig affärsverksamhet som regleras av de nationella myndigheterna. I Finland är Fortums marknadsandel av elöverföringen i distributionsnäten ca 20 %, och täcker Södra Finland, en del av Västra Finland och Nordöstra Österbotten. Det är fråga om en affärsverksamhet som är strategiskt viktig med tanke på Finlands försörjningsberedskap. Därför är det inte likgiltigt vem som i framtiden äger detta distributionsnät.

Inga juridiska hinder föreligger för en försäljning av Fortums distributionsnät. Bolagets styrelse kan besluta om försäljningen. Eftersom Fortum är ett börsbolag ska försäljningen ske till marknadspris. Tills vidare har det inte varit fråga om ett säljbeslut utan man har beslutat att under 2013 utreda olika framtida alternativ för distributionsnätet. Ministern med ansvar för ägarstyrningen har under året möjlighet att föra diskussioner med bolagets styrelseordförande och verkställande direktör. Ministern kan dock inte instruera enskilda styrelseledamöter eftersom de väljs av bolagsstämman och representerar alla ägare.

Eftersom elöverföringen är en reglerad affärsverksamhet måste distributionsnätets ägarstruktur också i framtiden vara sådan att den garanterar en stabil utveckling av affärsverksamheten samt nätets driftsäkerhet och effektivitet. Också om distributionsnätet övergår till nya ägare måste det uppfylla de krav som ställs av den reglerande myndigheten, dvs. Energimarknadsverket. I undantagsfall kan arbets- och näringsministeriet till och med begränsa en överföring av ägarmakten till utlandet om Finlands nationella intresse och försörjningsberedskapen så kräver.

På grund av regleringen bedöms ett ägarbyte inte inverka på kundernas nätavgifter. Energi-

marknadsverket fastställer prissättningens beräkningsmetoder för nätinnehavarna för fyra år åt gången. Metoderna bestämmer nätavgifternas

maximala nivå. Ett eventuellt överpris ska återbetalas till kunderna genom prissättningen under den följande övervakningsperioden.

Helsingfors den 22 februari 2013

Utvecklingsminister med ansvar för ägarstyrningen Heidi Hautala